

Olay Yeri İnceleme Hizmetlerinde Standardizasyon

Olay yeri inceleme hizmetleri, Türkiye'de neredeyse yüzyıllık bir geçmişe sahiptir. Bununla birlikte "olay yeri inceleme" kavramı ülkemizde son on yıldır yoğun olarak kullanılmaktadır. Olay yeri inceleme hizmetleri, 1995 yılında ilk şubeleşmelerle birlikte kurumsallaşma sürecine girmiş, 2002 yılında kurumsallaşmasını tamamlamıştır. 15 Aralık 2003 itibariyle diğer kriminal hizmetlerle kurumsal bir bütünleşme sağlanmıştır. Buna karşın kurumsallaşmaya ilişkin temelde iki önemli sorun ortaya çıkmaktadır. Öncelikle olay yeri incelemenin şubeleşmesi her ne kadar tamamlanmışsa da bu henüz bir oturganlık kazanmamıştır. İkinci ve daha önemlisi olay yeri inceleme hizmetlerinde bir standardizasyon henüz sağlanmış değildir. İlk soruna kısaca değinmek gerekirse, şube müdürlükleri, illerde Asayiş Şube Müdürlüklerine bağlı Teknik Büroların devamı niteliğinde görülmekte ve Asayiş Şube'den başka birim oldukları kabul edilmek istenmemektedir. Bunun temelinde Asayiş Şube Müdürlüklerinin vekaleten Olay Yeri İnceleme Şube Müdürü olmaları yanında; taşrada işlerin resmi prosedürlerden ziyade, hatır gönül ilişkisiyle yürütülmeye çalışılması yatmaktadır. Ayrıca bir çok şube müdürlüğünün kurulması sadece tabele değişikliğinden ibaret olmuştur. Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüklerinin görev, yetki ve çalışma usulleri yeterince bilinmemekte ve hatta bilinmek istenmemektedir. Kimi zaman Teknik Büro'nun aynı vazifeyi yapabileceği, böyle bir şubenin gereksiz olduğu iddia edilebilmektedir. Ayrıca şubenin ismi çok uzun olduğundan "Parmak İzi", "Teknik Büro" kavramları daha çok tercih edilmektedir. Bu konu ile ilgili olarak öncelikle yapılması gereken çok uzun, karmaşık ve yanlış söylemeye çok müsait olan şube müdürlüğü ismini kısaca "Kriminal Şube Müdürlüğü" olarak değiştirmek. Bu şubenin taşıdığı bütün misyonu kapsayacak nitelikte bir isimdir; söylenmesi ve yazılması kolaydır. Şube müdürlüğünün yapısı illerde Daire Başkanlığının denetiminde; personel, yönetim, teçhizat ve malzeme bakımından özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. Kriminal Polis Laboratuvarları, kendi kurallarını oluşturmuş, laboratuvarlar arasında tek şekilde uygulanan bir prosedür geliştirebilmiştir. Bu başarının en önemli nedeni, laboratuvar yöneticilerinin daima kriminal laboratuvarlarında yetişmiş kriminalistik uzmanları arasından seçiliyor olmasıdır. Olay yeri inceleme şubelerinde yetişmiş yöneticilerin azlığı nedeniyle henüz hizmet standartları yerleşmemiştir. Olay yeri inceleme uzmanlarının şube müdürü, emniyet müdürü yardımcısı olacağı dönemlerde hizmet standartları ve prosedürler etkin bir şekilde yerleşmiş olacaktır.

İkinci olarak olay yeri inceleme hizmetlerinde bir standarda varılması öncelikle kesin kurallar içeren ve çelişkili olmayan bir mevzuatın varlığı ile mümkündür. Bu aşamada KPL Daire Başkanlığı çatısı altında bütün birimler tek bir mevzuata bağlanmalıdır. Böylelikle koordine kendiliğinden sağlanmış olur. İşlemler, tutanaklar ve raporlar konusunda iller arasında farklı uygulamalar söz konusu olabilmektedir. Bu olay yeri inceleme hizmetlerinin yeni olmasından ve henüz sağlam bir zemine oturmuş olmasından kaynaklanmaktadır.

Standarda kavuşması gereken konulardan biri de robot resim konusudur. Robot resim konusunda düzenlenmiş bir eğitim programı ve bütün ülkede kullanılması uygun görülmüş bir lisanslı program bulunmamasıyla birlikte, Yönetmelik 8(e)2. maddesi, robot resim çizme görevini Eşkal Tespit Büro Amirliğine vermiştir. Bu konunun netleştirilmesi gerekir.

Isparta ilinde suç nedeniyle parmak izi alma işlemi cumhuriyet savcısının talimatı ile yapılmaktadır. Bu konuda bütün ülkede bir standarda varmak gerekir. Parmak izi kayıtları olayların aydınlatılmasında çok önemlidir. Bu nedenle parmak izi veritabanını daraltıcı değil, genişletici önlemler alınmalıdır. Parmak izi kayıtlarının tahkikat amaçlı kullanılması sorunlara yol açmaktadır. Parmak izi kayıtlarının hiçbir adli ve idari soruşturmada kullanılmaması gerekir.

Şubeleşmenin önündeki en büyük engellerden biri bürolaşmanın olmamasıdır. Şubelerde personel sayısı bütün bürolara personel ayırmaya yetmemektedir. Bu nedenle bütün personel şubenin işini bir bütün olarak yapmakta, böylelikle eski "Teknik Büro" gelenekleri devam etmektedir. Planlanmakta olan alt branşların, illerin belirlediği norm kadro sayısına göre ayarlanması gerekmektedir.

"Olay Yeri Uzmanı" ve diğer alt branşların standardı henüz belirlenmiş değildir. Bununla birlikte bilimsel unvanlar dahil oturmamıştır. Olay yeri inceleme hizmetlerinde çalışan personel, "uzman", "uzman yardımcısı", "teknik polis", "parmak izi uzmanı" vb unvanlar kullanılmaktadır. Bunun belli bir sisteme kavuşturulması gerekir. Branşın standardı oluşturulamadığından, çalışanların bilimsel yeterliliği de sorgulanmamaktadır. Bir defa kurs görmüş bir eleman, emekliliğine kadar yeterli sayılmaktadır.

Şubelerde norm kadro planlaması uygulanamamaktadır. Gerek personel, gerek teçhizat bakımından norm kadro standartlarına ulaşılamamıştır. İllerin nüfusu ve meydana gelen olay sayısına göre işlerin ideal olarak yerine getirilmesini sağlayacak personel sayısı belirlenmeli ve uygulamaya geçirilmelidir.

Bugüne kadar ISO ve TSE standartlarını sağlayan bir şube müdürlüğü henüz olmamıştır. Bu çalışmaların bütün daire başkanlığı bünyesinde, kolektif olarak başlanması gerekmektedir.

Olay yeri inceleme hizmetlerinin gerekliliği ve önemi, bugün herkesçe kabul edilmektedir. Bununla birlikte hizmette standardın sağlanamaması, yapılan iyi çalışmaların fark edilememesine sebep olmaktadır. Olay yeri inceleme olarak iyi hizmet yapıyoruz. Hizmet standardını yakalayınca, en iyi olacağız.

OYİS

OYİS, 2003 yılı başlarından itibaren Isparta Emniyet Müdürlüğü Olay Yeri İnceleme ve Kimlik Tespit Şube Müdürlüğü tarafından kullanılmaktadır. "Olay Yeri İnceleme Sayısı" demektir. Olay yeri inceleme ekibi tarafından olay yeri incelemesi yapılan olaylara, tarih ve saat sırasına göre bir numara verilmektedir. Bu numaranın başına yıl konmakta ve sayı (/) işaretiyle ayrılmaktadır. Örneğin 2004 yılının ilk olayı, (OYİS:2004/1) olarak adlandırılmakta, bu olay ile ilgili bütün yazışmalarda bu ibare kullanılmaktadır. Böylelikle bir olayla ilgili bütün yazışmaları ve yapılan işlemleri bir arada görmek mümkün olmaktadır. Bunun bir diğer kolaylığı, aranan dosyanın çok kısa bir sürede bulunabilmesidir. 1995 tarihli Arşiv Yönetmeliğinin

uygulanması bu kolaylığın bir diğer nedeni olmakla birlikte; OYİS'in sağladığı kolaylık şöyle açıklanabilir: olay yeri incelemesi yapılan olay sayısının 1000 tane olduğu bir şehirde, her olayla ilgili olarak en az bir kez soruşturma birimiyle, bazı olaylarla ilgili laboratuvar, cumhuriyet savcılıkları, başka kurumlarla en az birer kez, soruşturma birimiyle birden çok yazışma yapılabilmektedir. Dolayısıyla 1000 olayda yapılan evrak sayısı en az 2000 olmaktadır. OYİS kavramı evrakların bulunmasında ortalama iki dakika çabukluk sağlamaktadır. 2000 yazışmada sağlanan 2 dakikalık hız, 4000 dakika tasarruf sağlamaktadır. Yılda bu tasarruf $4000/60 = 66.6$ saat, $66/8 = 8,25$ mesai günüdür.

Olay
Yeri
İnceleme
Sayısı